ARUBA GEDURENDE VIJFTIG JAAR

DOOR

HENK A. HESSLING

Sedert de komst van Van Walbeeck in 1634 is Aruba met een korte onderbreking, een Nederlands eiland. Thans na 314 jaren is het meer Nederlands dan de Indiaans klinkende naam zou doen vermoeden. Er is meer dan enkel een *historische* band tussen Aruba en Nederland ontstaan. Aruba is Nederlands in een groot deel der bevolking, in zijn onderwijssysteem, in zijn familienamen, in zijn realisme, in zijn gemoedelijkheid, in zijn straatnamen en in zijn spaarzame en hardwerkende bevolking. Dit zijn gelukkige tekenen.

Doch met dat al vertoonde Aruba 50 jaar geleden met de overige Antillen één belangrijk punt van overeenkomst, nl., dat het economisch in ongunstige omstandigheden verkeerde en een lastpost was voor de Moederlandse regering. Voor Aruba kwam daarin verandering in het derde decennium dezer eeuw.

In de eerste helft van het vijftigjarig tijdperk zijn blijkbaar geen of althans onvoldoende maatregelen getroffen om deze bevolking de weg te wijzen, welke tot meerdere welvaart zou kunnen voeren. Er was gelegenheid toe.

Men lette allereerst op de gunstige geografische ligging t.o.v. Venezuela en Colombia. Voorts nam Aruba in het begin dezer eeuw opnieuw de goud-exploitatie ter hand, doch de concessie werd door de „Aruba Gold Mining Company" als gevolg van ongunstige resultaten overgedragen aan de „Aruba Gold Concession Ltd." en zo vervolgens aan derden. Het bedrijf ging met horten en stoten en was wegens gebrek aan kapitaal en materiaal nimmer een blijvend succes.

Was de ontginning van de phosphaatmijnen van „Seroe Colorado" door de Aruba Phosphaat Maatschappij voor 1898 voor de toenmalige kolonie Curaçao een ruime bron van inkomsten geweest, waar een groot aantal arbeiders werk vond, in 1900/1901 maakte zij slechts een winst van *f* 17.055. De toestand van het bedrijf werd toen „treurig" genoemd, daar de lagere vrachtprijzen van Florida-phosphaat naar Europa de Amerikaanse ontginners in staat stelden Aruba een dodende concurrentie aan te doen, terwijl bovendien elke prijsverhoging werd tegengehouden a.g.v. de steeds toenemende uitvoer van Algiers en Tunis.

Vervolgens waren er op Aruba aloë-aanplantingen. Werd de „aloë vulgaris" aanvankelijk als een lastig onkruid beschouwd, toen de waarde ervan bekend werd, is de Arubaanse planter overgegaan tot geregelde cultuur en werd de aloë-hars naar Noord-Amerika geëxporteerd en in de geneeskunde gebruikt.

Doch al deze zaken hadden weinig te betekenen, als men in aanmerking neemt, dat het uitvoercijfer ad *f* 129.000,— in het jaar 1902 werd verkregen door aloëhars,

divi-divi, pindanoten, geitenvellen, schapenwol, goud en phosphaat, terwijl het invoercijfer voor de allernoodzakelijkste levensbehoeften *f* 247.000,— bedroeg. De toestand was slecht en zelfs in het begin dezer eeuw ging de visvangst in deze rijke viszee achteruit, daar men de middelen niet bezat om netten en gereedschappen aan te schaffen. Voegt men hierbij het watergebrek, waardoor dieren bij tientallen stierven en mensen leden door het drinken van ongezond water, dan kan men zich een idee vormen van de ellende van deze bevolking.

Aruba bleef door de eeuwen heen: één met Nederland en Oranje. Het derde eeuwfeest (1634—1934) met Nederland werd dan ook door gans Aruba gevierd. Tijdens de 60e verjaardag van H.M. de Koningin op 31 Augustus 1940 sprak Dr. J. R. Arends, lid der Staten, tijdens een massa-demonstratie, deze woorden:

> „Waar gij allen als één man gehoor hebt gegeven aan de oproep van het Oranje Comité om te getuigen van Uw liefde voor het Vorstenhuis bewijst gij daarmede, dat de liefde voor Uw Koningin werkelijkheid is en diep geworteld in Uwe harten. Behoudt die liefde in Uw hart geheel Uw leven. Beseft wat het voor ons betekent te leven onder het bestuur van Koningin Wilhelmina, genietend van alle Burgerrechten en voorrechten. Verbeeldt U hoe ongelukkig wij zouden zijn onder een vreemde regering, die ons allle rechten en vrijheid zal ontnemen. Vrijheid van godsdienst, vrijheid van drukpers, zelfs vrijheid van gedachten zullen wij niet eens mogen hebben".

En als laatste voorbeeld wens ik hier aan te halen het bezoek van H.K.H. Prinses Juliana in 1944, toen Aruba wederom een sprekende getuigenis heeft afgelegd van haar trouw aan Oranje. Ongetwijfeld is op Aruba het woord van Nicolaas Beets bewaarheid: „Oranje boven! blijft de kreet, in nood en dood, in lief en leed!"

Het was die trouw aan die vlag, de trouw en het respect voor het Huis van Oranje, benevens de kalme rustige aard der bevolking, gepaard aan het vertrouwen dat het Nederlandse bestuur in de wereld geniet, dat de Lago Oil and Transport Co. Ltd. (Standard Oil of N.J.) hier in 1924 haar bedrijf komt opslaan, dat zou uitgroeien tot een wereldbedrijf van de eerste orde. Zo werd Aruba van een armlastig eiland in een snel tempo gemaakt tot een sterk economisch en financieel gebiedsdeel. Het verarmde land zou herleven door dit werk der beschaving.

Ook de „Arend Petroleum Maatschappij" (Shell) vestigde in die periode ter plaatse haar bedrijf. Van het moment af dat die bedrijven zich hier vestigden, heeft Aruba ernstig medegeholpen de schuldenlast, die het Staatsdeel Curaçao aan het Moederland had, te helpen dragen en af te lossen. Sedert 1932 heeft het onafgebroken een sluitende begroting. Mijn bijdrage „Beeld van Aruba in cijfers" in de West-Indische Gids van April 1934 besloot ik met de volgende woorden:

> „Aruba is geen noodlijdend eiland, hetgeen uit bovenstaande cijfers wel enigszins blijkt. Dank zij een degelijk beheer en na uitvoering van de *meest noodzakelijke* publieke werken, is het mogelijk geweest over de jaren 1932 en 1933 *f* 2.5 millioen aan 's Lands Kas op Curaçao af te dragen. Dit feit moet toch wel enige voldoening schenken, als wij bedenken, dat de tegenwoordige omstandigheden van het gebiedsdeel (Curaçao) tot bezuiniging nopen. Men zij er in dit verband tevens aan herinnerd, dat Aruba slechts een deel uitmaakt van onze West-Indische

archipel en als zodanig geen autonomie bezit. Indien wij juist zijn ingelicht, zal de Standard Oil van N.J. in de naaste toekomst opnieuw tot uitbreiding van haar bedrijf c.q. productie overgaan, en de tijd zal misschien niet veraf zijn, dat deze parel van de eilandengroep de grootste olie-raffinaderij ter wereld zal huisvesten, m.a.w. het eiland Curaçao naar de kroon steken zal. Laten wij ons voeden met de hoop, dat ook de locale handel dit jaar weer zal opbloeien en de stabilisatie van de dollar haar beslag zal krijgen".

In het licht van het vorenstaande bemerken we, dat het met Aruba steeds „excelsior" is gegaan, materieel en pontentieel. De Lago groeide uit tot de grootste olie-raffinaderij ter wereld, en produceert thans 400.000 barrels per dag! En het moet hier tot eer van de Arubaan gezegd worden, dat hij zich wonderwel als eenvoudig landman snel heeft aangepast aan het jachtig en bedrijvig industrieleven van meergenoemd wereldbedrijf, waarvan hij een belangrijk deel uitmaakt. Behalve dat hij van zijn rustig landbouwbestaan moest overstappen in het enerverende industriële leven waar op de klok wordt gewerkt, moest hij zich tevens min of meer instellen op anderer mentaliteit. Want met de komst van de Olie kwamen uiteraard bovendien andere volken zich op Aruba vestigen. Waren er in 1933 17.614 zielen, in 1943 37.000, thans is dat cijfer opgelopen tot 47.000, hetgeen een toename betekent van 166 % in een tijdsbestek van 12 jaren. Naar schatting zijn daarvan 30 duizend Nederlanders, terwijl het resterende aantal uit mensen van 37 landen bestaat.
En het is verheugend te kunnen verklaren, dat de samenwerking tussen het Bestuur van Aruba en de Directie van dit wereldbedrijf uitstekend te noemen is.
Als bijzonderheid wens ik te vermelden een mijlplaal in Aruba's historie, n.l. 15 Maart 1945, toen de Lago Oil & Transport Co. Ltd. een billioen barrel, dat is duizend millioen barrel, ruwe olie had geproduceerd sedert het begin der operaties in Januari 1929, terwijl op 4 December 1943 de vliegtuigbenzine-raffinaderij in gebruik werd gesteld. Door een en ander heeft de Lago tevens een onschatbare bijdrage geleverd aan de Verenigde Naties in Wereldoorlog II.
Het volgende mag in dit hoofdstuk evenmin onvermeld blijven:
Van 1940 tot en met 1945 droeg het Staatsdeel vrijwillig bij: in de kosten van de oorlogvoering, van de verdediging van het Staatsdeel en van de internering, alsmede voor voedselzendingen naar Nederland en voor een Rode Kruis colonne naar Ned.-Indië, tot een bedrag van rond *f* 10.700.000,—, terwijl ten laste van de begroting voor 1946 *f* 2.240.000,— is betaald t.b.v. de wederopbouw van Nederland. Als ik schrijf „Staatsdeel", dan wordt daarmede Curaçao in zijn geheel bedoeld, doch men blijft aan de veilige kant als in genoemde cijfers een derde deel ten laste van Aruba wordt genoteerd.
Vanzelf sprekend moest Aruba met de komst van de olie en de steeds wassende bevolkingstoename uit zijn isolement worden verlost. De wakkere K.L.M. bracht verlossing. De „Snip" volbracht de beroemde „Kerstvlucht 1934" over de Atlantische Oceaan van Amsterdam naar Curaçao. Enkele dagen later bracht de „Snip" een bezoek aan Aruba en werden ook hier Hondong en zijn mannen gehuldigd. Was het aanvankelijk de bedoeling een lijn Amsterdam—Curaçao v.v. te bestendigen, weldra bleek, dat die lijn „gevoed" moest worden. En zo ontstond de eerste lijn Curaçao—Aruba v.v. In de loop der jaren zou de K.L.M. West-Indische Afdeling tot een machtig bedrijf uitgroeien en aldus ook Aruba verbinden met de voornaamste steden rond de

Caraïbische Zee. Het luchtnet heeft thans een lengte van 9500 km. In het *jaar* 1944 werden naar Aruba vervoerd 9261 passagiers, van Aruba 8622. In de *maand* September 1947 bedroegen die cijfers rond 1800.

Wat de scheepvaart betreft zal ik slechts het feit vermelden, dat in 1947 7317 stoomschepen aanliepen met een B.R.T. van 35.240.152, t.w. in de St. Nicolaasbaai, Paardenbaai en Druifbaai, terwijl bovendien 1028 zeilschepen met een B.R.T. van 43.852 de Paardenbaai binnen zeilden. Onnodig te verklaren, dat Aruba een wereldhaven is geworden. Al deze cijfers zijn tekenen van welvaart.

Aruba is tot bloei gekomen. Uitstekende autowegen verbinden Oranjestad met de dorpen. Telefoon, waterleiding, electriciteit, nieuwe moderne kantoorgebouwen en scholen zijn gebouwd, alsmede smaakvolle woonwijken. Aruba heeft een bevolking die van aanpakken weet, een bevolking ook die volkomen opgewassen bleek te zijn tegen de welvaart, welke de gelukkige conjunctuur der jaren 1929 tot heden met zich bracht. Een bevolking, die weliswaar haar eigen inzichten heeft, maar die niet het algemeen belang uit het oog verliest. In vrede kon en kan worden gearbeid en het land tot verdere ontwikkeling worden gebracht. In uitvoering zijn thans twee grote werken, n.l. de verbetering van de haven „Paardenbaai" en het bouwen van kunstwerken, waardoor straks een aantal zeeschepen tegelijk kunnen meren, benevens de bouw van een nieuw vliegstation in verband met het steeds toenemende luchtverkeer. Verder wordt de nodige aandacht besteed aan het „Welvaartsplan Nederlandse Antillen", samengesteld door de professoren Goudriaan en Dresden. Eén der belangrijkste punten in dit plan is o.a. het bevorderen van het toerisme. Aruba leent zich daar bij uitstek voor i.v.m. de aanwezigheid van „Palm Beach", die door de bezoekende vreemdeling steeds één der schoonste stranden in deze contreien genoemd wordt. En het ziet er naar uit, dat dank zij ook fris Nederlands initiatief hier binnen afzienbare tijd een modern hotel zal verrijzen, zoals die in Cuba, de Bahama's en Bermuda bestaan, doch met dit voordeel, dat aan Aruba's hotel een cassino „à la Blankenberghe" zal worden verbonden. Zo werkt Aruba dus ook aan de toekomst. Het is echter raadzaam deze mijlpaal — 50 jaar — niet op te vatten als dagen van vreugde alleen, doch ook als dagen van bezinning. Staren wij in een lichte toekomst, waar gaan wij naar toe? Hoe was onze positie, hoe is zij nu en hoe zal ze zijn? Zulks hangt voor een goed deel af van de mannen en vrouwen, die bezield zijn met de wil Aruba met *geduld* en *beleid* krachtig te maken naar binnen en groot naar buiten. Aruba's industrie en de industrieën die moeten komen, alsmede het arbeidzaam volk scheppen daartoe de mogelijkheid. Doch daarvoor zijn ook onafscheidelijk nodig: mannen van gezag, prestige en integriteit, die Aruba's plaats in de wereld kunnen handhaven en die de kwaliteiten in zich hebben om een goed gouvernement te waarborgen. Aruba wordt thans gedragen door een geest van actieve zelfstandigheid. Misschien is het te zeer indachtig aan het woord van Abraham Lincoln: „No man is good enough to govern an other man, without the consent of the other!" Doch laat men zich daarbij realiseren, dat Aruba een klein eiland is en geen „Empire" zoals Noord-Amerika. Laat men zijn „Hollands realisme" tonen en beseffen, dat het in meerdere mate dan grote landen afhankelijk is van de buitenwereld in elk opzicht. Aruba zoals het reilt en zeilt, is niet de vrucht van plaatselijke handen alleen, doch verkregen door samenwerking met de buitenwereld, dichtbij en veraf gelegen. Moge het als deel van de Antillen een parel blijven aan de Kroon van Nederland!